

EN VECKA I REGIMENS FÄNGELSEHÅLOR

Joakim Medin om vrålen från tortyr och spelet bakom frisläppandet

Under en reportageresa till Qamishlo, nordöstra Syrien, greps och fängslas Joakim Medin av den syriska regimens säkerhetstjänst. En vecka av påtryckningspolitik mellan Damaskus och kurderna följer, som ger en inblick både i Assad-regimens fängelsesystem och i de nya maktförhållandena i landet.

En intensiv reportageresa är på väg att ta slut. Tillsammans med min översättare Sabri Omar har jag under femton dagar intervjuat assyriska präster, skollärare i kurdiska, amerikanska krigsvolontärer och självaste premiärministern över kantonen Jazira. Materialet ska genom flera texter täcka av situationen här i Rojava, nordöstra Syrien, där kriget mot IS är nära och kurder med allierade utropat ett eget självstyre.

Det är mitt fjärde besök till dessa trakter, som jag kommit att bli bekant med. Idag är min sista arbetsdag och för en timme sedan var vi

och fotade huvudorten Qamishlos helkvinnliga poliskår, Asayish Jîn – en produkt av kantonens progressiva utveckling mot ökad jämställdhet.

I Qamishlo har den kurdiska revolutionen ännu inte tagit över helt och hållet. Vi går ner för en av huvudgatorna och passerar det offentliga postkontoret. Här hänger propagandaskyltar med expresident Hafez al-Assad och hans son, president Bashar al-Assad, fortfarande kvar på fasaden.

200 meter längre fram står Hafez al-Assad ännu staty i en rondell. Han är ganska ny, eftersom den förra statyn förstördes i kurdernas stora resning mot regimen 2004. Exdiktatorn har en oproportionellt lång högerarm, utsträckt i luften som en hälsning.

Men vår promenad slutar redan utanför postkontoret. Just idag har regimens militärer upprättat en tillfällig checkpoint där. Vi blir förvånade, fast inte avskräckta. Det

Statyer av expresident Hafez al-Assad (1971–2000) tolereras ännu på vissa håll i Qamishlo, för att undvika konfrontation med regimen.

har inte varit några problem att gå här tidigare dagar. Men nu kliver några uniformer fram och ber oss att omedelbart följa med bort till deras bilar. En tunn man i brun, dubbelknäppt Gestaporock ler brett emot oss.

– No problem, no problem. De sätter oss snabbt i en bil,

och dröjer några sekunder med att själva kliva in. I framsätet sitter det en soldat, med blicken just nu bortvänd. Jag tar genast ut minneskortet ur min kamera och gömmer det i ena vecket på mina uppkavlade byxben. Sedan stoppar jag i ett annat kort med färre bilder på. Ett försök att gardera mig och Sabri – ju färre saker de hittar på mig, ju färre problem bör vi få, resonerar jag.

Utän att då veta om det har jag därmed missat den enda chans jag får, att skicka ett snabbt sms till min kontaktperson i Sverige. Istället tänker jag på bådas vår säkerhet, där och då. Soldaterna kliver in och drar upp Sabris luva över hans huvud. Vi åker iväg mot regimkontrollerade kvarter.

Denna lite märkliga ”maktindelning” med regimen är möjlig genom det alternativa spår kurderna och deras allierade slagit in på. I sin autonomi från Damaskus följer de vad de kallar en ”tredje väg”, som ►

Antalet avbildningar med president Assad kan lätt bli absurt.

Joakim Medin och Sabri Omar tillsammans med befälhavare från kurderna, vars påtryckningar möjliggjorde frisläppandet.

Det ännu propagandasmyckade posthuset i Qamishlo, som Joakim Medin och Sabri Omar greps utanför.

►varken väljer president Assads eller det väpnade upprorets sida i kriget. Man väljer sin egen, dels för att undvika andra traktors ödeläggelse och dels för att kunna sätta försvaret av egna områden i första hand. Därför har kurdernas försvarsstyrkor YPG ibland samverkat med Syriens regeringsarmé i strider mot den Islamiska staten (IS), och andra gånger själva stridit mot regeringsarmén.

Qamishlo är en av få platser där regimen inte försvann efter det kurdiska maktövertagandet sommaren 2012, och tolereras fortfarande stå på vakt i vissa kvarter där de ännu har stöd.

Men vad de gjort nu har inte hänt förut. Aldrig förr har de gripit och bortfört en utländsk journalist här, och Sabri är lika förvånad som jag.

Efter att vi passerat flera

vägbommar stannar bilen vid ett underjordiskt fängelse inne på regimområde.

– Ta av er kläderna!

Under jord går en vakt igenom allt vi burit på oss, i ryggsäckar och fickor. Allt blir registrerat och knyts in i små plastpåsar. Men de hittar aldrig mitt gömda kamerakort.

Senare blir jag ensam inkallad till kommandantens kontor. Mannen som leder fängelsets verksamhet är i medelåldern och kallas Abu Ali. Han kommer från Lattakia och är precis som landets president från den alawitiska minoriteten.

– Bashar al-Assad är väldigt älskad av det syriskas folket. Och han är ögonläkare. Han har aldrig velat se något blod, aldrig ha något krig, utan bara fred.

Abu Ali spärrar upp ögonen otäckt när han talar om presidenten. Han har flera frågor till mig. Har

Helt plötsligt gör han en karatespark framför sig som träffar i magen på en fånge.

jag besökt andra länder i Mellanöstern? Jaså, Palestina är en av dem, med andra ord även Israel?

– Ni kommer att behöva stanna här några timmar bara, tills att vi fått tag på din ambassad. Fem, max tio timmar, eller till imorgon. Välkommen till Syrien.

Jag blir inlåst i en cell som mäter

2 gånger 2,5 meter, isolerad från alla andra fångar. Sabri blir instängd i en cell där det redan sitter 26 andra män. Mitt lilla rum saknar belysning, men ögonen ser snart detaljer. Hashim Abu Nour har karvat in sitt namn i väggen. Någon annan årtalet 2010. Det är blodstänk överallt.

Två unga vakter kommer in i korridoren med celler. En av dem, Hossein, öppnar leende upp min dörr för att småprata. Varifrån kommer du? Vad heter du? Helt plötsligt gör han en karatespark framför sig. Den träffar i magen på en fånge den andre vakten fört fram. Hossein slår två slag i ansiktet, och avslutar med en spark i bröstkorgen, innan han vänder sig tillbaka till mig med ett leende. Är allt okej? Behöver du något, lite vatten?

Nästa morgon vaknar jag av att en vakt organiserar dagens första toalettbesök. Fem och fem måste

fångarna springa fram med böjda ryggar i bara kalsonger, de får totalt 90 sekunder på sig att utträta sina behov. I en och samma stol. Nästa toalettbesök – två per dag tillåts – är om 12 timmar.

Jag behandlas bättre och får gå till toaletten själv, dessutom oftare om det behövs. Särbehandlingen fortsätter med maten. Alla går hungriga till lunch, då fångarna får bröd och ett fat med ris att dela på. Jag får istället en falafelrulle av Abu Ali, och jag frågar om ambassaden igen.

– Ah, de försöker. Bara några timmar till, kanske en, max tio.

På eftermiddagen slår tristessen, en växande oro och känslan av instängdhet till på allvar. Jag anstränger mig hårt för att fokusera på annat, och tänker på familjen, västkusten, vänner, musik, strategier och tips jag läst av andra som suttit

Abu Ali spärrar upp ögonen otäckt när han talar om presidenten.

fängslade. Jag slår ihjäl en kackerlacka och ser den döds kämpa mot en svärm myror.

Vid en tidpunkt på kvällen försvinner elektriciteten och det blir mörkt i hela komplexet. Min dörr lämnades oläst efter senaste toalettbesöket. Jag smyger ut i korridoren och runt det närmaste hörnet. Där sitter ett tjugotal andra fångar på golvet. Händer sträcks

fram för att ljudlöst hälsa. En ung man som heter Mahmoud viskar att de alla är araber från Qamishlo, Hasakah och andra trakter. Han bär sportoverall, har flera tatueringar och tränade taekwondo i Damaskus. I smutslagret på golvet ritar han "10" för att visa hur många dagar han varit här.

Vissa av fångarna misstänks ha sympatier för rebellerna i Fria Syrisk Armén. Betydligt fler misstänks vara anhängare av IS, eller säger rakt ut till mig att de stridit tillsammans med dem. Regimen håller dem här och tvingar ur dem svar under så lång tid som behövs. Minst en av fångarna är en emir, eller lokal ledare, för IS.

På morgonen dag tre sätts jag i en mindre cell, 1 gånger 2 meter. På väggarna finns stora hjärtan, böner, en kärleksförklaring till Amina, och ett blodigt handavtryck. Det

smutsiga kranvattnet har gjort mig sjuk och jag kräks och har diarré under hela dagen, liggandes på det hårda betonggolvet. Min cell stinker fruktansvärt.

Tankarna maler i huvudet. Har de kontaktat Sverige eller inte, vet någon att jag hålls inlåst här? Är det någon alls där hemma som upptäckt att jag försvunnit, eller hur många dagar måste först passera?

Under ett toalettbesök ser jag ännu en gång den samling hemmagjorda batonger och redskap som vakterna har i ett hörn. Redan igår ropades fångar in till våldsamma förhör. Men ikväll och under halva natten är tortyren värre och mer utdragen. Genom fyra väggar hör jag hur slagen mot nakna fotsulor leder till gråtande, sedan ylande, och till sist vansinniga skrik av smärta, tillsammans med Abu Alis vrålände frågor. Var!? Vem!? Vad heter han!? ►

Rawan och Serhaldan är två av många unga i de kurdiska styrkorna som kämpar mot IS. Bilden är från Joakim Medins tidigare rapportering från striderna runt Kobane.

En av många unga kurdiska soldater på vakt utanför Qamishlo.

Kurdiska protester mot Assad-regimen i Qamishlo.

Vakter vid en vägspärr norr om Qamishlo.

► Jag möter de andra fångarnas oroliga blickar. Och jag känner sympati för dem – behandlingen är avskyvärd, oavsett om man är med i IS eller ej. Många av dem är smutsiga, hållögda och kraftigt avmagrade. Vissa har varit instängda här under åtskilliga veckor. Jag ser en man som är bara skinn och ben, har skägg och långt hår i nacken, och stora infekterade sår på ryggen. Han har pissat ner sig och bryr sig inte ens om det.

Dag fyra, lunchtid får jag till sist träffa Sabri igen. Han blir lättad och har varit starkt road, både för sig själv och mig.

– Ni kommer båda att flygas till Damaskus. Där kommer din ambasad att möta upp dig. Men ni måste resa under nya namn, säger Abu Ali.

Min falska identitet blir som den 25-årige spanjoren John Bohass.

Sabri blir till Mohammed Shafik. Sen eftermiddag får vi handbojor och ögonbindlar på oss, och smugglas i en ambulans bort till den ännu regimkontrollerade flygplatsen i Qamishlo. Det är första gången Sabri flyger.

Ögonbindlarna sitter ännu på när vi kvällstid anländer till ett nytt komplex, framme i den syriska huvudstaden. En och en kallas vi in till ett förhörskontor, jag får bara två frågor.

– Varför har du kommit till Syrien utan visum? Har du varit i Israel?

De mörka cellerna vi stängs in i är 3,5 gånger 1,5 meter. Lite större yta, och de har egna, stinkande toaletthål i golvet. Men de öppna ventilationshålen gör dem råkalla.

Nästa dag blir en enda upprepning av ständiga och utdragna

Nästa dag blir en enda upprepning av ständiga och utdragna förhör.

förhör, där jag leds till och från min cell med ögonbindel på, till olika kontor för att svara på frågor. Jag kan inte se ansiktena på de jag talar med, men ger dem namn ändå. Han som leder allting är Bossen. Den äldre mannen som översätter mellan engelska och arabiska är

James Earl Jones, på grund av sin mörka röst. De vill veta allt: mina föräldrars namn, religion och yrken, alla länder jag rest till de senaste tio åren, vad jag studerat och arbetat med, vad jag skrivit om tidigare och i vilka tidningar, varför jag även varit i Kobane och varför detta intresse för Syrien. Och huruvida jag har en omskuren penis.

Jag tänker noga på att svara så strategiskt och smart jag kan. Att sätta fokus på allt annat än det som kan få mig i kläm, och ge dem alla uppgifter de behöver för att visa att jag bara är journalist. Ibland försöker jag skämta, ibland ljuger jag om president Assads förträfflighet. Jag uppträder så avspänt som möjligt men visar stor respekt.

Varje gång jag förs tillbaka till cellen måste jag lägga band på mina oroliga tankar. Svarade jag

på rätt sätt? Fick jag övertaget? Situationen känns mycket värre än i tortyrkammaren i Qamishlo. Där var det varmt, och det gick att se andra människor. Här skakar jag av köld inlåst i mörker, ensamhet och fullständig tystnad. Alla frågor om den svenska ambassaden möts av tysta leenden. Och maten är sämre: till frukost kommer vatten och bröd, till middag vatten, bröd och en potatis.

Ändå upplever jag en särbehandling även här. Jag kan höra hur de skriker och gormar åt Sabri när det är han som blir förhörd.

– Vi har hittat bevis för allt du talat om. Men vi behöver mer information om Palestina, säger James Earl Jones på torsdagskvällen.

Jag måste ge dem mina inloggningsuppgifter till Facebook, två mailadresser och Skype. En man jag

döper till Sadisten sticker in huvudet genom dörren, flinar och drar med fingret över sin hals, som för att visa att jag är historia.

Förhören tar en ny vändning dag sex. Kan jag berätta igen om mina besök till Turkiet och Israel. Vad har jag för relation till länderna, framför allt Israel? Fick jag någon hjälp därifrån för att ta mig in i Syrien? Kanske från någon säkerhetstjänst? Jag känner säkert till att det finns ett stort judiskt inflytande i irakiska Kurdistan!

– Har Mossad vid något tillfälle bett dig arbeta för dem?

Nej, nej, nej. Frågorna upprepas hela dagen, och jag vet inte om jag bör visa mig arg över de absurda påståendena. För mina svar är inte tillfredsställande. Det syns i Bossens ansikte, när jag får ta av min ögonbindel och se honom. Han lämnar

rummet. James Earl Jones sitter kvar med sina cigaretter, och lutar sig fram.

– Jag berättar det här som en vän. De tror att du är en spion för Israel.

Först senare får jag veta att vi fängslats av den ökända "State Security", eller General Intelligence Directorate (GID), landets största civila underrättelsetjänst som är underställd inrikesdepartementet och står mycket nära presidenten. GID har arresterat en stor mängd medborgare, demokratiaktivister, demonstranter och andra som rest sig mot regimen, och flera GID-ledare står under EU-sanktion på grund av övergrepp.

Sabri och jag har förts till deras särskilda Avdelning 300, även kallad Spionageavdelningen. Och de tror fortfarande att jag är agent för Mossad.

På kvällen hämtar Aleppo, en av vakterna, mig i cellen. Namnet kommer av hans hemstad. Han ber mig skriva ner mina föräldrars postadress i ett Worddokument på en laptop. Av misstag råkar jag se ett annat dokument som redan är öppet, där Aleppo har översatt fraser från arabiska till engelska. You are lying. Tell the truth or we will hurt you.

Jag får svettningar. Det finns redan gott om tecken på att förhören i Avdelning 300 har våldsamma inslag. Jag har sett en hemmagjord piska av elsladdar, tråkäppar, och en annan vakt – Flinet – har demonstrativt visat upp en tejpad gum-mislang. Den natten ligger jag på helpänn.

Det är dag sju och jag och Sabri har äntligen fått träffas igen. Vi sitter tillsammans på golvet utanför ►

►cellerna och håller som bäst på att rensa löss ur kläderna när Aleppo kommer jäktande.

– Du heter Bohass, du heter Mohammed Shafik.

Vi fruktade nyss det värsta, och vet inte vad vi kan hoppas på för scenario tillbaka i nordost. Men några timmar senare sitter vi på nytt i ett flygplan. Mitt huvud värker av den tajta ögonbindeln, och jag ber om något att dricka.

– Tyvärr går det inte, min chef är med på planet, säger Aleppo.

Det är då jag förstår att något viktigt måste ha hänt. Varför skulle avdelningschefen åka med hela vägen till Qamishlo, ifall det bara rörde sig om en enkel fängstransport?

Tillbaka i staden återvänder vi genast till Abu Alis fängelse igen. Där har vi varit saknade, skojar vakterna. Någon kommer med bröd till mig, tonfisk till Sabri, och vi äter i tystnad på varsin pall. Frågorna är för många och för viktiga, för att någon av oss ska orka ställa dem.

En timme dröjer innan Abu Ali ber oss att snabbt följa med honom. I ett kontor på markplan får vi tillbaka våra tillhörigheter, och allt ska garanterat vara på plats. Vi skyndar vidare till en bil som kör igenom alla vägbommar fram till ett nytt kontor. Kaffe, cigaretter, snabba handskakningar. En ny bil till ett nytt kontor, och under den färden stiger alla utom chauffören, Sabri och jag ut. Det är först när vi kommer fram och jag ser en skylt för YPG, kurdernas styrkor, som jag förstår att vi blivit fria. Inne i kantonens försvarsministerium väntar YPG:s talesperson Rêdûr Xelîl med en telefon i handen.

– Ring din familj!

Nästa morgon har jag bilden klar för mig. Av en slump hade en vän till Sabris bror bevitnat vårt bortförande, och slagit larm. Den kurdiska administrationen satte hårt politiskt tryck från första stund för att få oss fria, och stoppade regimen från att trafikera vägen mellan Qamishlo och Hasakah. När det inte räckte efter fem dagar, arresterade YPG två höga officerare från den syriska

armén och föreslog ett byte. Till sist förbereddes också ett militärt intagande av flygplatsen, för att strypa regimen enda livlina till regionen.

Historien är extraordinär. Inte bara för att vi fångslades, utan också för att regimen faktiskt släppte oss så snabbt. De som flygs till "State Security" och spärras in i regimen hjärta brukar inte komma därifrån så lätt igen. Inte utan att ha grillats rejält, och en journalist skulle i vanliga fall förmodligen ha blivit del av en orkestrerad propagandashow först.

Att vi alls flögs dit kan utöver spionanklagelsen även tolkas som ett försök av Damaskus att kraftmäta sig med kurdernas självstyre, i skuggan av militära sammandrabbningar mellan de två i Hasakah, månaden innan. Resultatet blev en internationellt uppmärksammas förödande prestigeförlust. Utan att själv ha haft något inflytande över händelserna blev jag del av ett exempel, som gav omvärlden en uppdatering både om hur försvagad Assadregimen blivit, och att Rojava är en av de starkaste aktörerna på marken.

Jag blev också ett exempel på hur farlig situationen blivit för de journalister som ännu arbetar i Syrien. Störst risker av alla löper förstås de lokala medarbetare, som själva kommer från regionen och svårigen kan ge sig av. Sabri är en av dem, som måste stanna medan jag reser tillbaka till det trygga Sverige. Han skriver till mig fyra dagar senare.

"Säkerhetstjänsten försökte kidnappa mig igen men jag flydde. Jag har lämnat staden. Kan du hjälpa mig till Sverige?"

Jag vet att regimen inte kommer att vara lika barmhärtiga mot Sabri ifall han fångas igen, inte efter propagandaförlusten vi orsakade dem sist. Likaså vet jag hur svårt det är att hjälpa någon att komma hit, hela vägen från Syrien. Jag känner mig uppriven inför det värre öde som nu drabbat min medarbetare. Han, som nu bränt de flesta broar i sitt liv, för att vi i Sverige ska kunna läsa nya reportage och lära oss om situationen i Syrien.

Joakim Medin

Jag känner mig uppriven inför det värre öde som nu drabbat min medarbetare.

